

Evangelija pagal šv. Morkų

Antrieji metai

Turinys

1. Pristatymas	3
2. Įvadas	4
3. Pirmas susitikimas: „Atsimainymas: dar vienas Dievo Sūnaus įvardijimas“	5
4. Antras susitikimas: „Santuokos nepanaikinamumas ir įsipareigojimas sekti Jėzų“	8
5. Trečias susitikimas: „Dovydo sūnus ir Šventykla“	11
6. Ketvirtas susitikimas: „Paskutiniai pamokymai Šventykloje“	14
7. Penktas susitikimas: „Žmogaus Sūnaus atėjimas“	18
8. Šeštas susitikimas: „Eucharistija kančioje“	21
9. Septintas susitikimas: „Žydų karaliaus, Dievo Sūnaus, mirtis“	25
10. Aštuntas susitikimas: „Prisikėlimas ir misija“	29

1. PRISTATYMAS

Evangelija pagal šv. Morkų sudaryta iš šešiolikos skyrių, tad ši tema yra iš šešiolikos dalių, kurias galima studijuoti per dvejus metus, nes per metus įvyksta aštuoni susitikimai, neskaičiuojant sezono atidarymo ir apžvalginio susitikimų.

Prieš susitikimą kiekvienas dalyvis turi būti perskaitęs atitinkamą Evangelijos skyrių ir poroje apmąstęs užduotus klausimus.

Susitikimo pradžioje, atsižvelgiant į komandos pageidavimą, galima dar kartą perskaityti visą skyrių ar tik tam tikras svarbesnes ištraukas.

Maldai siūloma psalmė, vienaip ar kitaip susijusi su kiekvienu Evangelijos skyriumi. Bet taip pat maldai galima pasirinkti ištrauką iš aptariamo skriaus, atsižvelgiant į komandos norą. Šioje knygelėje Šv. Rašto vertimai imti iš www.biblija.lt.

Bendrajam pasidalijimui per kiekvieną susitikimą siūloma vienas iš šešių siekių, daugiau ar mažiau susijusių su aptariamu Evangelijos skyriumi.

Prisiminkime, kad prieš susitikimą labai rekomenduojama rimtai pasidalinti poroje, pasitelkiant „klausimus“ (arba apmąstymo gaires), tai taip pat gali pasitarnauti kaip Pareigos prisėsti matmenys.

2. ĮVADAS

Jonas, vadinamas Morkumi, greičiausiai buvo Barnabo pusbrolis (Apd 12, 12–25; 15, 37–39), jis iš pradžių lydėjo Paulių pirmoje jo misijų kelionėje apie 45 m., vėliau, apie 50 m., Romoje buvo Petro mokinys ir sekretorius (Petro pirmas laiškas 5, 13).

Apie 64 m. pirmąjį apaštalą Neronas pasmerkė mirti kankinio mirtimi ant Vatikano kalvos, o apie 67 m. Pauliui buvo nukirsta galva ant Ostijos kelio, vietoje, vadinamoje „Trimis šaltiniais“.

70 m. romėnų kariuomenė, slopindama nesiliaujančius žydų maištus, apsupo Jeruzalę ir visiškai sugriovė Viešpaties Šventyklą, taip baigėsi visi Pirmosios Sandoros aukojimai.

Truputį vėliau Morkus paskelbė savo Evangeliją pirmosioms Romos krikščionių bendruomenėms. Joje jis surašė esminius apaštalų skelbimo ir ankstyvosios Bažnyčios dalykus. Labai paprastas, galima pasakyti, į paprastus žmones orientuotas stilius slepia gilią teologiją: Jėzus tikrai yra Dievo Sūnus, bet buvo atpažintas tik tada, kai jį prikėlė prie kryžiaus. Ką tai reiškia?

3. PIRMAS SUSITIKIMAS. „ATSIMAINYMAS: DAR VIENAS DIEVO SŪNAUS ĮVARDIJIMAS“

1–10 eilutės. Visiems žinomas Atsimainymo įvykis iškyla per Evangelijos vidurį ir tarsi atskiria du iškilmingus vaizdus: kai Evangelijos pradžioje pasigirdęs Tėvo balsas nurodo Jėzų, įsibridusį į Jordaną, esant Dievo Sūnų, ir kai pabaigoje pagonis kareivis, regėdamas ant kryžiaus iškeltą Kristų, paskelbia tą patį (15, 39):

„Iš tikro šitas žmogus buvo Dievo Sūnus.“

Ypatingas pirmojo pristatymo liudytojas buvo Jonas Krikštytojas, atstovaujantis Pirmajai Sandorai. O čia matome Možę ir Eliją, kurie simbolizuoja Įstatymą ir Pranašus. Lukas patikslina, kad jie kalbasi su Jėzumi apie Jo išėjimą, įvyksiantį Jeruzalėje. Šie du pranašai ant Sinajaus kalno patyrė ypatingą susitikimą su Viešpačiu (Iš 34, 4–6 ir 1 Kar 19, 9–14. Čia rašoma, kad Elijas yra ant Horebo kalno, bet pavadinimas Horebas nurodo tą patį Sinajaus kalną). O dabar jie deglą perduoda Petru, Jokūbui ir Jonui, kurie taps Jėzaus kančios liudininkais.

Bet kol kas Petras: „nesižinojo, ką sakąs, nes jie buvo persigandę“.

Jo užuomina apie palapines primena įvykius Sinajaus dykumoje, kai tauta manė keliaujanti į Pažadėtąją Žemę, be to: „užėjo debes ir uždengė juos“, o tai Išėjimo knygoje (40, 34) reiškia Viešpaties buvimą virš Sandoros palapinės.

Ir vėl: „Besileidžiant nuo kalno, Jėzus liepė niekam nepasakoti, ką jie buvo matę, kol Žmogaus Sūnus prisikels iš numirusių. Jie gerai įsidėmėjo šį pasakymą ir svarstė, ką reiškia „prisikelti iš numirusių“.

9–31 eilutės. Dar viena nuoroda į Jono Krikštytojo, naujojo Elijo, kankinystę mus vėl įspėja (kaip įspėjo ir 6 skyriaus 17–29 eil.), kad Jėzus ir Jo mokiniai, prieš įžengdami į perkeistą Prisikėlimo gyvenimą, turės pereiti per Kančią.

Čia eina ilgas pasakojimas apie dvasios išvarymą, kuris dar kartą iš anksto skelbia Mesijo mirtį ir Prisikėlimą, apie tai aiškiai primenama prieš ir po apsėstojo išgydymo (9 ir 31 eil.).

Bet šiame pasakojime taip pat slypi svarbi pamoka apie tikėjimą, kurio Dievas iš tikinčiųjų reikalauja netgi atsidūrus beviltiškoje padėtyje.

Iš pradžių Jėzus išraiškingai skundžiasi mokinių tikėjimo trūkumu, nes jie nemokėdami melstis nesugebėjo išlaisvinti berniuko nuo piktosios dvasios (19): „O netikinti gimine! Iki kol man reikės su jumis būti? Kaip ilgai jus kęsti?“

O berniuko tėvas Juo pasitikėdamas taria: „Tad jei ką gali, pasigailėk mūsų ir padėk mums!“ Jėzus jam atsakė: „Jei ką gali?! Tikinčiam viskas galima!“ Vaiko tėvas sušuko: „Tikiu! Padėk mano netikėjimui!“

Kai Jėzus išvarė dvasią: „Berniukas liko tarsi lavonas, ir daugelis sakė: „Jis mirė“. Bet Jėzus paėmė jį už rankos, pakėlė, ir jis atsistojo.“

Aprašymas baigiamas antru iškilmingu Kančios ir Prisikėlimo skelbimu: „Žmogaus Sūnus bus atiduotas į žmonių rankas, ir jie nužudys jį, bet nužudytas jis po trijų dienų prisikels.“ Mokiniai nesuprato tų žodžių, bet nedrįso jį klausti.“

33–50 eilutės. Jėzus, prieš iškeldamas į Judėją link savo aukos ir galutinai palikdamas Galilėją, dar ne kartą pamoko mokinius.

Mokinių tikėjimo ugdymas, tai yra palaipsnis jų įvedimas į Kančią, tęsis kelionėje, nes jie lydės Jėzų iki pat Jeruzalės. Taip skaitome vienas po kito einančius įvairius pamokymus, kuriuos taip pat randame ir kitose Evangelijose.

Susidūrę su apaštalu tuštybe esame nukreipiami į pamokymą apie įgimtą mažų vaikų nuolankumą. Dėl to duodamas svarbus patarimas nepapiktinti mažutėlių blogais pavyzdžiais. Bet taip pat nesileiskime piktinami savo kojos, rankos ar akies; geriau jau jas išsilupti nei sveikiems būti įmestiems į pragaro ugnį. Jėzus pasitelkia labai stiprius įvaizdžius, kad pabrėžtų papiktinimo sunkumą.

3.1. Klausimai pasidalijimui (visada pateikti pavyzdžių iš savo ar kitų žmonių gyvenimo)

1. Ar gyvenime esame patyrę stiprių dvasinių, Kristaus artumo akimirku? Kokiomis aplinkybėmis? Ar esame suvokę, kad iš mūsų reikalaujama to, kas mus gąsdina?
2. Ir mums per Krikštą skirta patirti Prisikėlimo atsimaitymą. Kaip mes tam ruošiamės?

3.2. Pareiga prisėsti

Ar mūsų Pareiga prisėsti yra ypatingas susitikimas su Dievu?

3.3. Malda

110 psalmė

VIEŠPATIES žodis mano viešpačiui:
„Sėskis mano dešinėje,
kol padėsiu tavo priešus tau po kojomis.“
VIEŠPATS išplės tavo galybės skeptrą iš Ziono:
„Valdyk tave supančius priešus!“
Tu buvai karališkai orus nuo savo gimimo dienos,
šventoji garbė lydėjo nuo iščių,
nuo tavo jaunystės aušros.

VIEŠPATS yra prisiekęs, ir jis nesigaili:
„Tu esi kunigas amžinai, kaip Melchizedekas.“

VIEŠPATS yra prie tavo dešinės, –
karalius jis sutriuškina savo įniršio dieną.
Jis įvykdys teismą tautų
ir nuklos mūsų lauką lavonais, –
visoje žemėje nugalės karalius.

Savo žygyje iš upelio gers
ir pasistiprinęs bus pergalingas.

4. ANTRAS SUSITIKIMAS. „SANTUOKOS NEPANAIKINAMUMAS IR ĮSIPAREIGOJIMAS SEKTI JĖZŪ“

Jėzus paliko Galilėją ir dabar keliauja keliu, vedančiu į Jeruzalę. Ši kelionė suteikia galimybę palikti nemažai mokymų Jėzaus mokiniais, idant būtų pamaitintas ir sustiprintas jų tikėjimas per asmeninius gyvenimo įsipareigojimus.

1–9 eilutės. Iškilus klausimui apie santuoką, Jėzus aiškiai primena apie poros neišskiriamumą ir cituoja pirmąjį Biblijos puslapį, kuriame aiškiai išdėstoma Kūrėjo valia (Pr 1, 27):

„Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą,
pagal savo paveikslą sukūrė jį;
vyrą ir moterį; sukūrė juos.“

Ir toliau (Pr 2, 24): „Todėl vyras palieka savo tėvą ir motiną, glaudžiasi prie savo žmonos, ir jie tampa vienu kūnu.“

Iš tiesų žodis „kūnas“ hebrajiškai reiškia labiau „kūrinių“, „būti žmogumi“, todėl santuokai suteikiama visapusiškai bendro gyvenimo prasmė, tikrai daugiau nei vien lytinė sąjunga. Todėl Jėzus, pakartojęs šiuos kūrimo žodžius, užbaigia:

„Taigi jie – jau nebe du, o vienas kūnas. Ką tad Dievas sujungė, žmogus teneperskiria!“

Ir kadangi Izraelio tauta kitų tautų pavyzdžiu buvo įteisinusi skyrybas – vyras galėjo atleisti žmoną – Jėzus, kai jau buvo „namie“ su mokiniais, dar kartą primena Dievo sumanymą ir taip užbaigia visas Bažnyčioje kylančias abejones dėl santuokos nepanaikinamumo svarbos.

11–12 eilutės. Pabrėžtinas vienodas vyro ir moters svetimavimo vertinimas, kuris per daug dažnai pamiršamas.

13–16 eilutės. Ir sutuoktiniams, ir vien Dievui pasišventusiems krikščionims duodamas vaikučių pavyzdys: „Leiskite mažutėliams ateiti pas mane ir netrukdykite, nes tokių yra Dievo karalystė. Iš tiesų sakau jums: kas nepriima Dievo karalystės kaip kūdikis, – neįeis į ją.“

Būtent toks nuolankumas, toks pasitikėjimas priklausant yra būtinas visiems pakrikštytiesiems Jėzaus broliams ir tai yra viena pagrindinių 9 ir 10 skyrių temų.

17–22 eilutės. Tokį patį nuolankumą, siekiantį iki visiško atsižadėjimo dėl meilės, Jėzus dabar siūlo žmogui, kuris nuo pat jaunystės jau laikosi visų religijos įsakymų: „Jėzus meiliai pažvelgė į jį ir pasakė: „Vieno dalyko tau trūksta: eik parduok visa, ką turi, išdalyk vargšams, tai turėsi lobį danguje. Tuomet ateik ir sek paskui mane.“ Po šitų žodžių tasai apniuko ir nusiminęs pasitraukė, nes turėjo daug turto.“

23–27 eilutės. Kaip visada, Jėzui tenka likus vienam su apaštalais viską išaiškinti ir pakartoti net tris kartus: „Kaip sunku turtingiems įeiti į Dievo karalystę!“ [...] Lengviau kupranugariui išlįsti pro adatos ausį, negu turtuoliui įeiti į Dievo karalystę.“ Mokiniai dar

labiau nustebti ir kalbėjosi: „Kas tada galės išsigelbėti?“ Jėzus pažvelgė į juos ir tarė: „Tai neįmanoma žmonėms, bet ne Dievui: Dievui viskas įmanoma.“

Šis paskutinis sakinytis, artimas ištarai iš 9 skyriaus 23 eilutės, įvardija tikro tikėjimo kriterijų, kurį sutinkame ir kitose svarbiose Biblijos vietose, kaip antai, Pr 18, 14 ir Lk 1, 37.

28–31 eilutės. Bet Petras, kuris niekada niekuo neabejoja, savo Mokytojui pabrėžia: jie, apaštalai, jau visko atsisakė, ir taip suteikia Jėzui galimybę užbaigti šį mokymą kelyje panašiai, kaip buvo pradėjęs 9, 34–35 (vėlgi pasitelkiant vaiko pavyzdį): „Tačiau daugel pirmųjų bus paskutiniai ir daugel paskutinių – pirmi.“

Ši pamoka trečią kartą kartojama 10, 43, tad vaiko ar tarno įvaizdžiai mokiniams, įsipareigojusiems sekti Jėzų, tampa pagrindiniais apmąstymo šaltiniais.

32–34 eilutės. „Jiems bekeliaujant į Jeruzalę, Jėzus vis ėjo priekyje taip, kad mokiniai stebėjosi, o einantys iš paskos nerimavo.“

Iš tiesų Jėzus trečią kartą, tik su daugiau detalių, skelbia jiems apie artėjančią savo Kančią ir Prisikėlimą.

35–45 eilutės. Bet po kiekvieno iš šių trijų skelbimų evangelistas pabrėžia, kad apaštalai drauge su savo Mokytoju tapti tarnais atsisako.

Šiuo atveju tai Jokūbas ir Jonas, artimi Petro draugai, dabar reikalaujantys ypatingos vietos būsimajame Jeruzalėje. Jėzus jų klausia: „Ar galite gerti taurę, kurią aš gersiu, ir būti pakrikštyti krikštu, kuriuo aš būsiu krikštijamas?“

Čia ir vėl išvelgiame giliają Eucharistijos ir Krikšto prasmę: atperkamoji auka, aukojama vienybėje su Jėzumi.

„Juk ir Žmogaus Sūnus atėjo, ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkos už daugelį.“

46–52 eilutės. Jerichas yra paskutinis miestas pakeliui, prieš įžengiant į Jeruzalę. Aklas elgeta pradeda rėkti ir kartoti šį kone liturginį kreipinį: „Dovydo sūnau, Jėzau, pasigailėk manęs!“

Pašauktas Jėzaus ir paragintas žmonių, jis, „nusimetęs apsiaustą“, pašoka ir pribėga prie Jėzaus, kuris jam tarė: „Ko nori, kad tau padaryčiau?“ Neregys atsakė: „Rabuni, kad praregėčiau!“ Tuomet Jėzus jam tarė: „Eik, tavo tikėjimas išgelbėjo tave.“ Jis tuoj pat praregėjo ir nusekė paskui Jėzų keliu.“

Visos šio paskutinio pagydymo detalės primena tikėjimo kelionę, vedančią iki Krikšto: neregio prašymas, Jėzaus kvietimas, liudininkų padaršinimas, atsižadėjimas ir drąsus žingsnis, pokalbis, sekimas paskui Jėzų.

Drauge su Bartimėjumi, kuris yra tikro mokinio pavyzdys, dabar įženkime į Jeruzalę, kad pradėtume Didžiąją Jėzaus gyvenimo savaitę.

4.1. Klausimai pasidalijimui (visada pateikti pavyzdžių iš savo ar kitų žmonių gyvenimo)

1. Išklausius visus šiuos Jėzaus mokymus, ką derėtų pakeisti mūsų santuokoje ar pasišventimo Dievui būde?
2. Kokių praktinių pokyčių galėtumėte padaryti kasdieniame gyvenime, kad pasiektumėte tam tikrą atsižadėjimo ir nuolankumo lygmenį komandoje, parapijos bendruomenėje ar šeimoje?

4.2. Pareiga prisėsti

Čia dar kartą patvirtinamas santuokos nepanaikinamumas: kai patiriame abejonių ar kyla klausimų, ar pagalvojame apie šią Biblijos ištrauką?

4.3. Malda

131 psalmė

VIEŠPATIE, mano širdis nėra išdidi
nei mano žvilgsnis neišpuikęs.
Nesiimu didžių dalykų,
nei to, kas prašoksta mano jėgas.
Netgi esu patenkintas ir ramus, –
kaip vaikas ramus ant motinos kelių,
taip rami mano širdis mano krūtinėje.
Pasitikėk VIEŠPAČIU, Izraeli,
ir dabar, ir amžinai!

5. TREČIAS SUSITIKIMAS. „DOVYDO SŪNUS IR ŠVENTYKLA“

1–11 eilutės. Tarp Jericho iki Jeruzalės kelias per mažiau nei keturiasdešimt kilometrų pakyla daugiau nei 1200 metrų ir baigiasi ties Betfagės bei Betanijos kaimais, kitoje pusėje nei Alyvų kalnas. Ir užlipus ant tos kalvos keteros staiga atsiveria pasigėrėtina Jeruzalės panorama ir Šventyklos aikštė virš Kedrono slėnio.

Būtent čia Jėzus pats surengia savo kaip Mesijo įžengimą į Dovydo sostinę, užuot kaip įprastai slėpėsis. Jis pasirodo kaip nuolankus Mesijas tik besitartinant mirčiai, taip vykdydamas Zecharijo pranašystę, kurią dabar primena Morkus:

„Štai tavo karalius pas tave ateina, –
jis išaukštintas ir pergalingas,
nuolankus ir joja ant asilo –
ant asiliuko, asilės jauniklio.“

Žinoma, Jėzus elgiasi kaip Mokytojas, nes pareikalauja gyvulio, „kuriuo dar niekas iš žmonių nėra jojęs“, tai yra, skirto Dievui, o minia spontaniškai pradeda skelbti naują Dovydo karalystę, modama palmių šakomis, kaip nusakoma Ps 118, 25–26:

„O VIEŠPATIE, prašome tave, gelbėk mus!
O VIEŠPATIE, prašome tave, suteik mums palaimą!
Kas įeina, tebūna palaimintas VIEŠPATIES vardu!“

Dar priduria:

„Šlovė besitartinančiai mūsų tėvo Dovydo karalystei!“

Bet kaip padėti geros valios izraelitams suprasti, kad šis naujasis Dovydas, jų pripažįstamas kaip Mesijas, netrokšta politinės valdžios ar galios, kaip tikėjosi tauta? Tad kuklus Jo pasirodymas yra trumpas:

„Taip Jėzus įžengė į Jeruzalę ir į šventyklą. Viską apžiūrėjęs, – kadangi buvo jau vakaro valanda, – jis su Dvylika išėjo į Betaniją.“

Paskutinė Jėzaus gyvenimo savaitė bus nužymėta kelionių į Betaniją ir iš jos – į Betaniją Jis pasitraukia vakare, o kiekvieną dieną nuo pat ryto eina mokyti į Šventyklą.

12–18 eilutės. Šventyklos apvalymo epizodas įterptas į pasakojimą apie nevaisingą figmedį, o pagrindinė pamoka yra ši: religijos, susitelkusios tik į save, nevaisingumas, nes ji nebeduoda vaisių žmonijos išgelbėjimui.

Ant figmedžio buvo tik lapai, be to, „buvo dar ne figų metas“, sakytume, tai absurdiška detalė, bet svarbu, kad palyginimuose simbolinė pamoka yra svarbesnė už patį pasakojimą, ne visada turintį prasmės skaitant paraidžiui.

Apie Šventyklą jau yra griežtai kalbėję Pirmosios Sandoros pranašai, kaip antai, Jeremijas (7, 4–11):

„Nepasikliaukite nepagrįsta viltimi, sakydami: 'Tai VIEŠPATIES Šventykla! Tai VIEŠPATIES Šventykla!' [...] Jūs vagiate ir žudote, svetimaujate ir kreivai prisiekiate, aukojate Baalui atnašas ir sekate paskui kitus dievus, kurių net nepažįstate, paskui, atėję pas mane į šiuos Namus, kurie vadinasi mano vardu, sakote: 'Esame apsaugoti! Galime vėl daryti visus šiuos nedorus darbus!'“

Tad Jeremijas pranašauja apie Šventyklos sugriovimą, ir dėl tokių žodžių jis bus žiauriai persekiojamas. Taip pat ir Jėzus teisme bus apkaltintas, kad kalbėjo apie Šventyklos sunaikinimą, žadėdamas ją atstatyti per tris dienas (14, 57–58); pirmasis kankinys Steponas buvo užmuštas akmenimis, nes prikišo žydams, kad Dievo garbinimą apribojo tik Jeruzalės Šventykla, o Dievas yra visatos Dievas ir negyvena žmonių rankomis pastatytuose būstuose (Apd 6, 13–14, 7, 47–49).

Dėl to Jėzus čia cituoja gražią Izaijo pranašystės pabaigą (56, 6–7):

„Ir svetimšalius, ateinančius pas VIEŠPATĮ,
kad man tarnautų,
kad mylėtų mano vardą
ir taptų mano tarnais, –
visus, kurie švenčia šabą ir jo neišniekina,
visus, kurie laikosi mano sandoros, –
aš nuvesiu į savo šventąjį kalną
ir savo maldos Namuose juos pradžiuginsiu.
Malonios man bus jų deginamosios atnašos
ir skerdžiamosios aukos ant mano altoriaus,
nes manieji Namai bus vadinami
maldos namais visoms tautoms.“

Šio epizodo prasmė yra ta, kad per Jėzaus įsikūnijimą perėjimas nuo ritualinės Šventyklos religijos yra siūlomas visoms tautoms.

19–26 eilutės. „Atėjus vakarui, Jėzus su mokiniais išėjo iš miesto“, kaip buvo pratę, o grįždami ryte mato, kad figmedis nudžiūvo. Ta proga, kaip ir 9, 29, įsiterpia pamokymas apie maldos poveikumą: pirmiausia tai yra tikėjimo klausimas (Jei turėtumėte tikėjimą kaip garstyčios grūdėlį... Mt 17, 20), po to – gili sielos ramybė: „Eidami melstis, atleiskite, jei turite ką nors prieš kitus, kad ir jūsų Tėvas danguje jums atleistų jūsų nusižengimus.“

27–33 eilutės. Trečią paskutinės savo gyvenimo savaitės dieną Jėzus kaip visada yra Šventykloje, ypač svarbią Pirmajai Sandorai, kurią simbolizuoja Jonas Krikštytojas ir apie kurį Jis vėl paklausia: „Prie jo prieina aukštųjų kunigų, Rašto aiškintojų ir seniūnų ir klausia: „Kokia galia tai darai? Kas tau davė galią tai daryti?“ Jėzus jiems atsakė: „Ir aš noriu paklausti jus vieno dalyko, o jūs atsakykite man, tada ir aš jums pasakysiu, kokia galia tai darau. Jono krikštas buvo iš dangaus ar iš žmonių? Atsakykite man!“

Taip Jėzus nori parodyti – nes jie Jam neatsakė, - kad jie nepajėgūs atpažinti Jėzaus galios, nes nepatikėjo Jono Krikštytojo žinia, skelbiančia, kad Jėzus yra Mesijas.

O jie iš Pirmosios Sandoros išlaikė tik beprasmius ritualus ir socialinę padėtį, leidžiančią puikuotis prieš žmones. Apie tai Jėzus dar kalbės per paskutinius pamokymus.

5.1. Klausimai pasidalijimui (visada pateikti pavyzdžių iš savo ar kitų žmonių gyvenimo)

1. Kai sužinojote apie kone prietaringą žydų prisirišimą prie Šventyklos, ar pasvarstėte apie savo elgesį bažnyčioje? Kas jums yra svarbiausia?
2. Liturgija gal būti ir paprasta, ir iškilminga. Kokios jos formos mums padeda geriau patirti mūsų tikėjimo esmę?

5.2. Pareiga prisėsti

Kur savo religinėje praktikoje matome formalumą?
Ar nepainiojame įpročio, ritualo ir formalumo?

5.3. Malda

24 psalmė

Žemė ir visa, kas joje, yra VIEŠPATIES, –
pasaulis ir visi jo gyventojai,
nes jis pastatė jį ant gilių vandenių
ir įtvirtino virš požeminių upių.
Kas gali kopti į VIEŠPATIES kalną?
Kas gali įeiti į jo šventąją buveinę?
Tas, kurio rankos nekaltos ir širdis tyra,
kuris netrokšta to, kas tuščia,
ir neprisiekinėja apgaulingai artimui.
Jis gaus VIEŠPATIES palaiminimą,
teisų atlygį Dievo, savo Gelbėtojo.
Tokia yra bendrija tų, kurie į jį kreipiasi
ir ieško Jokūbo Dievo veido.
Pakelkite savo sąramas, vartai!
Plačiai atsidarykite, amžinosios durys,
kad įžengtų Garbės karalius!
Kas gi tas Garbės karalius?
Tai VIEŠPATS, stiprus ir narsus,
VIEŠPATS, galingas mūsų šalyje.
Pakelkite savo sąramas, vartai!
Plačiai atsidarykite, amžinosios durys,
kad įžengtų Garbės karalius!
Kas gi yra tas Garbės karalius?
Galybių VIEŠPATS –
jis yra tas Garbės karalius!

6. KETVIRTAS SUSITIKIMAS. „PASKUTINIAI PAMOKYMAI ŠVENTYKLOJE“

Šiame skyriuje Jėzus kalbasi su labai įvairiais pašnekovais: fariziejais, sadukiejais, erodininkais, Rašto aiškintojais.

1–12 eilutės. „Ir pradėjo Jėzus kalbėti jiems palyginimais: „*Vienas žmogus įveisė vynuogyną, sumūrijo aptvarą, įrengė spaustuvą ir pastatė bokštą.* Paskui išnuomojo jį vynininkams ir iškeliavo į svetimą šalį.“

Šis aprašymas kone pažodžiui paimtas iš nuostabios Izaijo *Giesmės apie vynuogyną* (5, 1–7), kurioje Viešpats kalba apie karštą meilę savo tautai. Bet Izaijas pasakoja apie tautos neištikimybę, o čia turima galvoje religinių vadovų godumas ir neapykanta, tai jie tie vynininkai iš palyginimo, kurie blogai elgiasi su šeimininko tarnais – Pirmosios Sandoros pranašais – ar netgi juos žudo.

„Dar vieną turėjo – mylimąjį sūnų. Jį nusiuntė pas juos paskutinį, sakydamas sau: 'Jie drovėsįs mano sūnaus'. Bet vynininkai ėmė tartis: 'Tai įpėdinis. Eime, užmuškime jį, ir mums atiteks jo palikimas'. Ir nutvėrę nužudė jį ir išmetė laukan iš vynuogyno. Ką darys vynuogyno savininkas? Jis ateis, išžudys vynininkus ir atiduos vynuogyną kitiems.“

Ir kad žinia būtų dar aiškesnė, Jėzus pacituoja 118 psalmę, jau mūsų minėtą kalbant apie Jo kaip Mesijo įžengimą į Šventyklą:

*„Akmuo, kurį statytojai atmetė,
tapo kertiniu akmeniu.“*

Ir iš tiesų: [Jie] „suprato, kad palyginimas buvo jiems taikomas. Tad, palikę jį, pasitraukė.“

Širdies užkietėjimas priklauso „piktžodžiavimui Šventajai Dvasiai“, kaip jau buvo skelbta Evangelijos pradžioje (žr. 3, 29).

13–17 eilutės. Ieškodami, kuo Jį apkaltinti, kad galėtų pradėti teismo procesą, fariziejai ir erodininkai nori priversti Jėzų ištarti, jog nereikia mokėti mokesčių okupantams romėnams, – tokios pozicijos laikėsi besipriešinantys jų valdžiai; o jei Jėzus paragintų mokesčius mokėti, uolių izraelitų akyse Jis prarastų reputaciją.

Paprašęs parodyti monetą, Jėzus išvengia spąstų nurodydamas gerbti romėnų valdžią ir ištaria garsųjį principą apie dviejų galių – religinės ir politinės – atskyrimą. Ir pats pirmiausia jo laikosi, atsisakydamas pasinaudoti savo dieviška galia politikos srityje: „Kas ciesoriaus, atiduokite ciesoriui, o kas Dievo – Dievui.“

18–27 eilutės. Po fariziejų ateina sadukiejai, kurie netiki mirusiųjų prisikėlimu.

Tiesą pasakius, tikėjimas gyvenimu po mirties įsteigus Pirmąją Sandorą nebuvo išplėtotas; prisikėlimo viltis tikinčiųjų tautoje pasirodė gana vėlai ir po truputį (2 Makabiejų knyga 12, 43–45). Fariziejai tikėjo prisikėlimu, o sadukiejai ne. Tad šv. Paulius taryboje apie prisikėlimą kalba kaip fariziejus (Apd 23, 6).

Bet tas tikėjimas prisikėlimu buvo gana paprastas. Dėl to sadukiejai gali kelti absurdišką klausimą – moteris miršta turėjusi septynis vyrus, kurie, be kita ko, dar buvo ir broliai.

Jėzaus atsakymas dvigubas: pirma reikia sudvasinti tikėjimą prisikėlimu ir neįsivaizduoti anapusybės taip, kaip gyvenama šioje žemėje.

Mokytojas, remdamasis Mozės raštais, kuriuos Jam prikiša, ypač pabrėžia prisikėlimo slėpinį, kylantį iš Dievo Apsireiškimo degančiame krūme (Iš 3, 6):

„Aš esu Abraomo Dievas, Izaoko Dievas ir Jokūbo Dievas.“

Ir Jėzus užbaigia:

„Jis ne mirusiųjų, bet gyvųjų Dievas. Jūs labai klystate.“

Taip išsiskleidžia Pirmosios Sandoros viltis, Mesijo išvystyta ir patvirtinta pagrindiniu klausimu.

28–34 eilutės. Po tokių svarbių pamokymų kilusi diskusija įprastu klausimu dėl svarbiausio įsakymo yra daug taikesnė ir netgi baigiama Jėzui bei geros valios Rašto aiškintojui sutarus – tai vienintelis toks atvejis Evangelijoje.

Kaip žinome, Jėzus visą įsakymą sutraukia į du Dievo ir artimo meilės įsakymus, bet Rašto aiškintojas dar pabrėžia, kad Dievo meilė yra vertingesnė už visus religinius ritualus, dėl to pelno šį neįprastą Mokytojui pritarimą: „Tu netoli nuo Dievo karalystės.“

35–37 eilutės. „Mokydamas šventykloje, Jėzus kalbėjo: „Kodėl Rašto aiškintojai sako Mesiją esant Dovydo sūnų? [...] Pats Dovydas vadina jį Viešpačiu, tai kaip jis gali būti jo sūnus?“

Klausimas tikrai neišsprendžiamas, netgi mokiniams, kurie dar negali nuspėti, kad Žmogaus Sūnus ar Dovydo Sūnus yra ir Dievo Sūnus. Kristus nori, kad jie tikrai stengtųsi nustatyti tikrąją Dovydo Sūnaus tapatybę, kuris, būdamas Dievo Sūnus, yra jų Viešpats.

38–44 eilutės. Paskutinis pamokymas Šventykloje skirtas supriešinti religinių vadų veidmainystę ir vargšės našlės tikėjimą bei dosnumą. Turtingieji į Šventyklos aukų dėžę meta daug pinigų, o ji viską, ką turi – du smulkius pinigėlius, kaip tikras mokinys, kuris visą savo tikėjimą atiduoda Dievui, nieko nepasilikdamas sau: „Visi aukojo iš to, kas jiems atlieka, o ji iš savo neturto įmetė visa, ką turėjo, visus savo išteklius.“

Jėzui telieka išeiti iš Šventyklos (13, 1), į kurią Jis nebesugrįš.

6.1.Klausimai pasidalijimui (visada pateikti pavyzdžių iš savo ar kitų žmonių gyvenimo)

1. Ar mums pavyksta būti nuosekliems derinant savo tikėjimą ir politinius bei socialinius įsipareigojimuose?

2. Nors prisikėlimas visiškai išsiskleidžia tik po mirties, vis dėlto prasideda jau nuo Krikšto. Ar esate patyrę tam tikrą prisikėlimą ar atgimimą – poros, asmens, bendruomenės?

6.2.Pareiga prisėsti

Kaip panaudojame tai, ką Dievas mums patikėjo?

6.3.Malda

118 psalmė

Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis geras,
per amžius tveria jo ištikima meilė!

Tesako Izraelis:

„Jo ištikima meilė amžina.“

Tesako Aarono namai:

„Jo ištikima meilė amžina.“

Tesako visi, kurie pagarbiai VIEŠPATIES bijo:

„Jo ištikima meilė amžina.“

Didelėje bėdoje šaukiausi VIEŠPATIES, –

VIEŠPATS išklausė ir mane išlaisvino.

Su manimi VIEŠPATS, aš nebijau,

ką gali man žmonės padaryti?

Su manimi VIEŠPATS, man pasirengęs padėti, –
matysiu savo priešus nugalėtus.

Geriau ieškoti pagalbos pas VIEŠPATĮ,
negu pasitikėti žmonėmis.

Geriau ieškoti užuovėjos pas VIEŠPATĮ,
negu pasitikėti didžiūnais.

Visos tautos apgulė mane;

VIEŠPATIES vardu nuo jų apsigyniau!

Jos apgulė mane, apsupdamos iš visų pusių,

VIEŠPATIES vardu nuo jų apsigyniau!

Jos apspito mane lyg bitės,

suliepsnojo lyg ugnis erškėtyne,

VIEŠPATIES vardu nuo jų apsigyniau.

Buvau nuožmiai puolamas ir beveik nugalėtas,

bet VIEŠPATS man padėjo.

Mano jėga ir drąsa yra VIEŠPATS, –

jis mane išgelbėjo.

Teisiųjų palapinės skamba džiugia pergalės giesme:

„VIEŠPATIES dešinė davė mums pergalę!

VIEŠPATIES dešinė išaukštinta!

VIEŠPATIES dešinė davė mums pergalę!“

Nemirsiu, bet gyvensiu

ir skelbsiu VIEŠPATIES darbus.

Nors VIEŠPATS iš tikrųjų mane plakė,
betgi mirčiai manęs neatidavė.

Atverkite man teisumo vartus,
kad, pro juos įėjęs, padėkočiau VIEŠPAČIUI.
Šie yra vartai pas VIEŠPATĮ, –
teisieji pro juos įeis.
Dėkoju tau, kad manęs išklausei
ir tapai mano išgelbėjimu.
Akmuo, kurį statytojai atmetė,
tapo kertiniu akmeniu.
Taip VIEŠPATIES padaryta, –
koks mums nuostabus reginys!
Ši diena yra VIEŠPATIES duota, –
linksminkimės ir džiūgaukime.
O VIEŠPATIE, prašome tave, gelbėk mus!
O VIEŠPATIE, prašome tave, suteik mums palaimą!

Kas įeina, tebūna palaimintas VIEŠPATIES vardu!
Laiminame jus iš VIEŠPATIES Namų.
VIEŠPATS yra Dievas, –
jis yra mūsų šviesa.
Su šakomis rankose pradėkite iškilnę,
žygiuodami eitynėse aplink aukurą.
Tu mano Dievas, aš tau dėkosiu;
tu mano Dievas, aš tave aukštinsiu.
Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis geras,
per amžius tveria jo ištikima meilė.

7. PENKTAS SUSITIKIMAS. ŽMOGAUS SŪNAUS ATĖJIMAS

Kalba apie „pasaulio pabaigą“ turi labai tikslų ir ypač praktinį tikslą: paraginti mus budėti ir išverti užklupus išmėginimams, tai yra tarp pirmojo Jėzaus atėjimo ir daugiau ar mažiau tolimos akimirkos, kai Jis sugrįš mūsų pasiimti į savo karalystę.

Nes labiau orientuojamasi į visos žmonijos išgelbėjimą nei į kiekvieno iš mūsų.

Šio iškilmingo paraginimo pradžia yra istorinis įvykis – 70 m. romėnų įvykdytas visiškas Jeruzalės Šventyklos sugriovimas: tai Pirmosios Sandoros religinių aukojimų pabaiga.

Bet pagal pirmos krikščionių kartos tikėjimą, kuris būdingas ir Pauliui dar 57 m. (1 Kor 15, 51–53), žmonijos istorija gerai ir gražiai baigėsi įvykdžius atpirkimą ir Mesijas turėtų sugrįžti mirus dar ne visiems to meto tikintiesiems.

Dėl to ši kalba susieja Jeruzalės sugriovimą ir paskutinį žmonijos surinkimą, kurį atliks Jėzus, Žmogaus Sūnus, ateisiantis debesyse.

Iš tiesų daug žmonių jau sutiko ar sutinka Jėzų mirdami, bet žmonijos istorijos pabaiga dar neatėjo.

1–4 eilutės. Jėzus iš pradžių savo draugams skelbia apie Šventyklos, kurią jis ką tik paliko, sugriovimą, tada atsisėda ant Alyvų kalno, iš kur Jis netrukus iškeliaus į dangų ir kur „taip pat“ turi sugrįžti (Apd 1, 11 ir Zch 14, 1–5).

5–13 eilutės. Pirmas įspėjimas dėl tų, kurie gali mus suklaidinti ištikus neišvengiamiems istorijos išmėginimams: karams, žemės drebėjimams, badui ir pan. Tai tik Karalystės gimdymo „kentėjimų pradžia“.

Bet sunkesni yra mūsų misijų persekiojimai, nes:

„Bet pirmiau turės būti visoms tautoms paskelbta Evangelija.“

Ir dar skausmingesni bus šeimų ir bendruomenių pasidalijimai dėl Jėzaus Meilės, bet:

„Kas išters iki galo, tas bus išgelbėtas.“

14–23 eilutės. Tradicinis posakis apie „nusiaubimo bjaurastį“, čia verčiamas kaip „sunaikinimo pabaisa“, primena pirmą karaliaus Antiocho Epifano Šventyklos išniekinimą 167 m. pr. Kr. (1 Mak 1, 54 ir Dan 9, 27), bet čia kalbama apie 70 m. nelaimę ir tragiškas pasekmes žydams ir to meto judėjams krikščionims.

Tai pats didžiausias išmėginimas, tenkantis tikintiesiems per persekiojimus: tarytum visiškas religijos sunaikinimas. Ar jų tikėjimas išsilaikys?

Taip pat įspėjama dėl netikrų pranašų, kurie ištikus nelaimei dar lengviau gali mus suklaidinti.

24–27 eilutės. Paskutiniam Jėzaus sugrįžimui nusakyti pasitelkiami tradiciniai vaizdiniai, Biblijoje lydintys visus svarbiausius įvykius, sudrebinusius pasaulį, kaip antai, Babilono sunaikinimas pagal Izaiją (13, 10): užtemstanti saulė, iš dangaus krentančios žvaigždės ir pan.

Bet po tokios įžangos, kalbančios apie visko, kas žemiška, pabaigą, pasaulio pabaigą, tai yra Kristaus sugrįžimas, neaprašomas kaip katastrofa, o atvirksčiai: „Tada žmonės pamatys Žmogaus Sūnų, ateinantį debesyse su didžia gاليا ir šlove. Jis pasiųs angelus, ir tie surinks jo išrinktuosius iš visų keturių šalių, nuo žemės pakraščių iki dangaus tolybių.“

28–37 eilutės. Nes tik Jis vienintelis gali įveikti visas blogio jėgas, besistengiančias sunaikinti žmoniją; tik Jis vienas gali pagaliau surinkti visus išrinktuosius, išblaškytus daugybės pasidalijimų.

Taip pat Apreiškime Jonui pasaulio pabaiga vaizduojama kaip Avinėlio vestuvės, kaip Sužadėtinio, Mesijo, santuoka su Nuotaka, kuri yra Bažnyčia, naujoji Jeruzalė, o visi negandų, karų, marų ir badmečių paminėjimai yra tik įžanga, nusakanti tikrai būtinus, bet ne paskutinį žodį tariančius išmėginimus.

Ir apie šiuos pirma einančius išmėginimus Jis sako: „Taip pat išvydę tai dedantis, supraskite, jog jis [Žmogaus Sūnus] jau arti, prie slenksčio.“

O dėl paskutinio susitikimo meto: „Tačiau tos dienos ar tos valandos niekas nežino, nei dangaus angelai, nei Sūnus, tik Tėvas.“

Taip užčiaupiami visi netikrų pranašų svarstymai apie pasaulio pabaigos datą ir išlaikoma išganinga įtampa tarp tikrumo, kad Jėzus netrukus sugrįš, ir tikslaus meto nežinojimo.

Nes svarbiausia yra paraginti mus likti budrius ir išverti meilėje bei maldoje. Pirmųjų amžių krikščionys labai pabrėžė budėjimo svarbą.

7.1. Klausimai pasidalijimui (visada pateikti pavyzdžių iš savo ar kitų žmonių gyvenimo)

1. Ar esame patyrę įspūdį, kad religija aplink mus tiesiog byra? Ar manome, kad tikėjimas gali gilėti nepaisant kliūčių?
2. Po atnašavimo per anamnezę tariame: „laukdami tavęs ateinant“. Ar tokia yra mūsų tikėjimo ir vilties realybė?

7.2. Pareiga prisėsti

Mūsų poros gyvenime pasitaiko abejonių, nelaimių, vargų... Ar esame „budėtojų“ būsenoje, ar pasitikime Santuokos sakramento malonėmis? Ar Dievas tokiomis akimirkomis yra mūsų prieglauda ir stiprybė?

Norintiems eiti toliau: ar tikrai manome, kad mūsų ir žmonijos laimė siejama su Kristaus atėjimu, kaip per Mišias prašome po maldos *Tėve mūsų*: kad „su palaiminga viltimi lauktume mūsų Išganytojo Jėzaus Kristaus atėjimo“?

7.3. Malda

46 psalmė

Dievas – mūsų prieglauda ir stiprybė,
visad arti pagalba varguose.
Todėl nebijome, nors ir žemė sverdėtų,
nors kalnai griūtų į jūrų gelmę;
net jei jų vandenys šėltų ir putotų,
kalnai drebėtų nuo jų šėlimo.

Upės srovės linksmina Dievo miestą,
Aukščiausiojo šventą buveinę.
Dievas yra jame, jis nebus sunaikintas, –
rytui auštant, Dievas ateis jam į pagalbą.
Siautėja tautos, griūva karalystės, –
dundant jo griausmui, apmiršta žemė.
Su mumis Galybių VIEŠPATS,
Jokūbo Dievas – mūsų tvirtovė!

Ateikite ir pamatykite, ką VIEŠPATS padarė,
pasižiūrėkite į jo nuostabius darbus žemėje.
Karus visoje žemėje jis sustabdo, lankus sutrupina.
ietis sulaužo, skydus į ugnį sumeta.
„Taikykitės ir žinokite, kad aš esu Dievas!
Iškilus tautose, iškilus žemėje.“
Su mumis Galybių VIEŠPATS,
Jokūbo Dievas – mūsų tvirtovė!

8. ŠEŠTAS SUSITIKIMAS. „EUCHARISTIJA KANČIOJE“

Esame raginami budėti, nes Mokytojas gali pasirodyti vakare (14, 17), viduryje nakties (14, 43), gaidžiams giedant (14, 72) ar galiausiai ryte (15, 1).

Tokie yra keturi pagrindiniai skausmingosios nakties momentai: Eucharistija, išdavystė, išsigynimas ir teismas pas Pilotą. Štai kiekvieną akimirką kylantis klausimas – ar esame pasirengę sutikti savo Mokytoją, kai Jis ar Jo broliai patiria išmėginimą, ar esame pasirengę lydėti Jį iki galo? Tik taip būsime verti vėl su Juo susitikti, kai Jis savo šlovėje ateis mūsų pasiimti.

1–16 eilutės. „Iki Velykų ir Neraugintos duonos šventės tebuvo likę pora dienų. Aukštieji kunigai ir Rašto aiškintojai ieškojo būdo klasta sugauti Jėzų ir nužudyti.“

Jėzaus mirtis yra neatsiejama nuo Velykų, tai yra išlaisvinimo iš vergovės, aukos dykumos vienuoje ir „perėjimo“ į pažadėtąją žemę.

Judas ruošiasi išduoti savo Mokytoją (10), o Jėzus paliepia surengti Paskutinę velykinę vakarienę – panašiai Jis surengė savo kaip Mesijo įžengimą į Šventyklą (12) – ir būsimą Auką suvokia tik viena moteris, ji iš anksto patepa savo Viešpatį – švelniai ir su pagarba (3). Kvepalai simbolizuoja aistringą meilę be išskaičiavimo, kaip Giesmių giesmėje (1, 3).

17–31 eilutės. Pirmas Eucharistijos šventimas įrėmintas pranešimo apie Judo išdavystę (18) ir Petro išsižadėjimo. Tai atveria naujo sakramento prasmę.

Pradėdamas Velykų vakarienę Jėzus dalija duoną tardamas liturginį palaiminimą, bet prideda naują simboliką: ši duoną, kurią visi valgys, ši Dievo dovana, taip pat yra ir Jo asmuo, paaukotas ir iki pasaulio pabaigos dalijamas Jo kūnas, aukojamas ir už artimiausių draugų išdavystes, ir už išsižadėjimus.

Ir kai vakarienės pabaigoje pagal žydų paprotį ratu leidžiama vyno taurė, šio slėpinio prasmė dar pagilėja: vynas Biblijoje nurodo vestuves ir dievišką džiaugsmą, apie kurį gieda sužadėtinis iš Giesmių giesmės (1, 4), norėdamas išreikšti savo aistringą meilę. Tas vynas yra Jėzaus kraujas, dabar steigiantis Naująją Sandorą, kaip ritualinių aukų kraujas Sinajaus papėdėje padėjo pagrindą Senajai (Iš 24, 8).

Tad dalydamiesi duona ir krauju Naujosios Sandoros mokiniai iš savo pusės įsipareigoja laikytis šio meilės pakto su Dievu ir su kitais (Jn 13, 15).

Po Eucharistijos Jėzus įspėja, kad mokiniai Jį paliks, bet paskiria jiems susitikimą Galilėjoje po Prisikėlimo, nes būtent Galilėjoje Jėzus pradėjo skelbti Dievo karalystę: „Kai Jonas buvo suimtas, Jėzus sugrįžo į Galilėją ir ėmė skelbti gerąją Dievo naujieną: „Atėjo įvykdymo metas, Dievo karalystė čia pat! Atsiverskite ir tikėkite Evangelija!“ (Mk 1, 14–15).

32–52 eilutės. „Jie atėjo į ūkį, vadinamą Getsemane. Jėzus sako mokiniams: „Pasėdėkite čia, kol aš melsiuosi.“ Pasiėmęs su savim Petrą, Jokūbą ir Joną, jis pradėjo nuogąstauti ir sielotis. Jis jiems skundėsi: „Mano siela mirtinai nuliūdusi. Pasilikite čia ir budėkite!“ Paėjęs truputį toliau, sukniubo ant žemės ir ėmė melstis, kad, jei galima, jį

aplenktų toji valanda. Jis sakė: „Aba, Tėve, tau viskas įmanoma. Atitolink nuo manęs šitą taurę! Tačiau tebūnie ne kaip aš noriu, bet kaip tu...“

Ši dramatiška malda išreiškia Atpirkimo slėpinio esmę, kurios, aišku, iki galo suprasti nepajėgiame: Dievo Sūnus, nusileidęs iki pačio didžiausio silpnumo, švelniai maldauja savo Tėvo, kad Jį aplenktų Kančia, kurią simbolizuoja taurė.

Iš tiesų trys artimi draugai, kurie tapo pirmaisiais Jo misijos liudininkais (5, 37 ir 9, 2), jau paliko Jį ir miega sau, o pasirodęs Judas veidmainiškai Jį pabučiuoja – tai sutartas ženklas – ir po mėginimo pasipriešinti ginklu (to Jėzus neprašė) visi mokiniai pabėga.

51–52 eilutės. Apie šį nutikimą pasakoja vienintelis Morkus: rodos, tai autobiografinė detalė, ir ilgai buvo manoma, kad čia kalbama apie patį evangelistą. Šis nežinomas veikėjas galbūt yra ištikimo mokinio, mėginančio sekti savo Mokytoją, paveikslas.

53–72 eilutės. Teismas pas vyriausiąjį kunigą yra oficialus susirinkimas, kuriame būtinai turi būti liudininkų, bet šie nesutaria. Dėl to vyriausiasis kunigas iškilmingai klausia: „Ar tu esi Mesijas, Šlovingojo Sūnus?“

Jėzui mirties akimirką jau nebereikia slėpti savo Mesijo ir net Dievo Sūnaus tapatybės, tad norėdamas išvengti visokių dviprasmybių jis tapatinasi su Žmogaus Sūnumi, dangiškos kilmės veikėju, sėdinčiu Visagalio dešinėje:

„Tuomet vyriausiasis kunigas vėl jį klausė: „Ar tu esi Mesijas, Šlovingojo Sūnus?“ Jėzus jam atsakė:

„Taip, Aš Esu.

Ir jūs dar pamatysite Žmogaus Sūną,

sėdintį Visagalio dešinėje

ir ateinantį dangaus debesyse.“

Tai didingas Dievo Sūnaus tikėjimo išpažinimas, Jis galiausiai atskleidžia savo tapatybę prieš aukščiausią savo religijos atstovų tarybą. O ši tegali pasmerkti Jį mirčiai pagal švenčiausius įstatymus (Iš 20, 3 ir Įst 6, 4). Bet koks pasikėsinimas į Dievo išskirtinumą yra piktžodžiavimas, užtraukiantis mirtį. Tad Jėzų taryba pasmerkia kaip nusipelnusį mirties bausmės.

O tuo metu Simonas Petras, gimstančios bendruomenės Uola, „šoko prisiekinėti ir dievagotis: „Aš nepažįstu to žmogaus, apie kurį jūs kalbate.“ Bet, išgirdęs pragydušį gaidį, pravirko.

Greičiausiai mūsų tikėjimo kelias apima ir išsižadėjimus, ir atgailą.

8.1.Klausimai pasidalijimui **(visada pateikti pavyzdžių iš savo ar kitų žmonių gyvenimo)**

1. Eucharistija yra ir Auka, ir Komunija. Kam mus įpareigoja dalyvavimas Eucharistijoje?
2. Pasidalinkime mokinių reakcija į moters veiksmus (14, 4) ir tuo, kaip mes priimame Jėzaus atsakymą?

8.2. Pareiga prisėsti

Kaip mes poroje praktiškai gyvename Eucharistija? „Kad ir jūs darytumėte, kaip aš jums dariau.“ (Jn 13, 15)

8.3. Malda

69 psalmė

Gelbėk mane Dieve,
nes vandenys man kaklą siekia!
Klimpstu į dumbliną gelmę,
nėra kur koja atsiremti.
Patekau į gilius vandenis,
ir bangos mane skandina.
Pavargau bešaukdamas pagalbos,
man gerklė išdžiūvo.
Akis pražiūrėjau,
belaukdamas tavo pagalbos.
Daugiau negu man ant galvos plaukų yra žmonių,
kurie nekenčia manęs be priežasties.
Mano priešai melais mane juodina;
jie stiprūs ir nori mane užmušti.
Argi turiu gražinti, ko nesu pavogęs?

Dieve, tu pažįsti mano kvailystę,
mano nuodėmės tau ne paslaptis.
Lai nebūna sugėdinti dėl manęs tie,
kurie pasitiki tavimi, VIEŠPATIE, Galybių Dieve;
tenebūna gėdos dėl manęs tiems,
kurie tave garbina, Izraelio Dieve!
Juk dėl tavęs kentėjau užgaulę,
ir gėda dengė mano veidą.
Tapau benamis savo giminėms,
svetimas savo motinos vaikams.
Juk uolumas tavo Namams dega manyje lyg ugnis
ir tau metami užgauliojimai krinta ant manęs.
Už tai, kad verkiau ir pasninkavau,
žmonės mane šmeižia.
Kad padariau ašutinę savo drabužiu,
jie iš manęs juokiasi.
Vartuose žmonės skleidžia apie mane paskalas,
smuklės lankytojai tyčiojasi iš manęs dainomis.

Bet aš! Mano malda tau, VIEŠPATIE.
Suteik malonę, Dieve, išklausk manęs,
žiūrėdamas savo didžio gerumo.
Savo ištikima pagalba
trauk mane iš liūno, kad nenugrimzčiau,
gelbėk mane nuo priešų ir vandens gelmių.

Neleisk tvano bangoms manęs paskandinti;
neleisk gelmėms manęs praryti;
neleisk Duobei virš manęs užsiraukti.
Atsiliepk man, VIEŠPATIE,
nes gera tavo ištikima meilė;
atsigręžk į mane iš savo didžio gailestingumo.
Neslėpk veido nuo savo tarno;
kenčiu – skubėk man atsiliepti.
Prieik prie manęs, atpirk mane;
išvaduok mane nuo mano priešų!
Tu žinai mano užgaules, gėdą ir negarbę;
tau pažįstami visi mano priešai.
Užgaulės drasko širdį, esu nevilties pagautas;
laukiu užuojautos, bet nėra jokios,
ieškau paguodos, bet nerandu, kas paguostų.
Į mano maistą jie deda nuodų,
troškuliui numalšinti man jie duoda acto.

(Tebūna jų pačių stalas jiems spąstai,
net jų bendrams pinklės.
Teaptemsta jiems akys, kad nebegalėtų matyti;
tedreba nuolat jų strėnos.
Išliek ant jų savo pyktį, –
tepasiveja juos tavo degantis įniršis.
Tebūna nusiaubta jų stovykla,
neleisk niekam gyventi savo palapinėse.
Juk tą, kurį tu nubaudei, jie persekioja;
tam, kurį tu sužeidei, jie aitrina skausmą.
Krauk jiems kaltę ant kaltės, –
neduok jiems savo išganymo dalies.
Tebūna jie ištrinti iš gyvųjų knygos,
į teisiųjų sąrašą tenebūna įtraukti!)

Bet aš esu nuskriaustas ir kenčiu;
pakelk mane, Dieve, ir gelbėk!
Šlovinsiu Dievo vardą giesme,
aukštinsiu jį ir dėkosiu.
Tai labiau patiks VIEŠPAČIUI negu galvijai,
negu raguoti jaučiai skeltanagiai.
Nuskriaustieji matys tai ir nudžiugs;
jūs, kurie ieškote Dievo, turėkite drąsos!
Juk vargšus girdi VIEŠPATS
ir neatstumia savųjų, esančių nelaisvėje.
Tešlovina jį dangus ir žemė,
jūros ir visa, kas jose gyva!
Tikrai Dievas išgelbės Zioną
ir atstatys Judo miestus.
Jo tarnai ten gyvens ir užvaldys kraštą;
jo tarnų vaikai jį paveldės
ir mylintys jo vardą ten gyvens.

9. SEPTINTAS SUSITIKIMAS. „ŽYDŲ KARALIAUS, DIEVO SŪNAUS, MIRTIS“

1–19 eilutės. Pasmerkę Jėzų mirčiai dėl piktžodžiavimo, kunigai dabar turi padaryti taip, kad mirties bausmę dėl politinių priežasčių ir turimos valdžios įvykdytų romėnai.

Šis sumanymas pavyko, ir tai dar didesnė neteisybė, nes Jėzus, atmetęs Petro lūpomis išsakytą gundymą (8, 32–33), visada aiškiai atsisakydavo panaudoti savo galią žmonėms valdyti ar jiems įtikinti.

Vis dėlto Jis neatsisako titulo Žydų karalius, kuris tampa Jo pasmerkimo pas Pilotą motyvu, nes šis titulas yra tikrojo Mesijo, karaliaus Dovydo sūnaus, Viešpaties numylėtinio, kuriam pavesta pasauliui perduoti Apreiškimą, iš pradžių patikėtą vien išrinktajai tautai.

Minia, pakurstyta kunigų, vietoje Jo pasirenka gelbėti aktyviau veikusį Barabą (jo vardas, ironiška, aramėjų kalba reiškia „tėvo sūnus“), kuris buvo sukėlęs tikrą politinį sąmyšį (7).

Ir titulas „Žydų karalius“, kurį nuolat kartoja Pilotas, stengdamasis išgelbėti nekaltai pasmerktąjį, tik audrina minią ir netgi romėnus kareivius, kurie žydų Mesijui surengia pašaipų karūnavimą.

20–37 eilutės. Kryžiaus kelio ir aukos aprašymas yra labai nuosaikus. Neminima jokia fizinė kančia, įvykis išgyvenamas tarsi liturginės valandos – tercija (25), seksta ir nona (33) (tai yra devinta valanda, vidurdienis ir trečia valanda dienos). Paminimas Simonas Kirėnietis, kurio sūnus Rufas 58 m. priklausė Romos bendruomenei (Rom 16, 13).

Pasakotojas tiesiog šaltai išvardija nukryžiuojimo etapus, kurie veda į Žydų karaliaus – šis titulas prikalta ant stulpo – mirtį: Jį nurengia, dalijasi Jo drabužius, prikalta prie kryžiaus tarp dviejų nežinomų plėšikų, užgaulioja dėl to, kad žadėjo per tris dienas atstatyti Šventyklą (tai Jis atliks prisikeldamas), ir ragina nužengti nuo kryžiaus, nes juk yra Mesijas, Izraelio karalius.

„Šeštai valandai atėjus, visą kraštą apgaubė tamsa iki devintos valandos. Devintą valandą Jėzus garsiai sušuko: *Eloji, Eloji, lema sabachtani?* Tai reiškia: Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?!“

Tai (drauge su malda Alyvų sode) yra Atpirkimo slėpinio šerdis ir aukščiausias Jėzaus kančios taškas, kurio joks žmogus nėra pajėgus iširti. Greičiausiai šis riksmas yra pirmoji 22 psalmės eilutė, kurios pabaigoje kalbama apie pergalę prieš mirtį. Kitaip nei Lukas, pabrėžiantis Kristaus pasitikėjimą savo Tėvu (*Tėve, į tavo rankas atiduodu savo dvasią...* Lk 23, 46), Morkus pateikia tik tragišką apleistumą išreiškiantį sakinį.

Jėzus yra visiškai apleistas; kai kurie liudininkai Jo kupiną nerimo Tėvo šaukimąsi painioja su šaukimusi Elijo, pranašo, kuris turėjo viską atkurti prieš pasirodant Mesijui (Mk 9, 11–12). Evangelistas labai kukliai tiesiog užrašo, kad Jėzus prieš mirdamas garsiai sušuko.

38–47 eilutės. Bet štai iškart pradeda rodytis atsinaujinimo ženklai: pirmiausia perplyšta Šventyklos uždanga – panašiai prasiskyrė dangus per Jėzaus krikštą (1, 10) – tai atveria kelią Tėvo šlovei ir Naujajai Sandorai, kai Pirmoji nebetenka galios.

Po to šimtininkas, atstovaujantis pirmiesiems pagonių kilmės krikščionims, ištaria vienintelį šioje Evangelijoje pilną tikėjimo išpažinimą: „Šimtininkas, stovėjęs priešais ir matęs, kaip Jis šaukdamas mirė, tarė: „Iš tikro šitas žmogus buvo Dievo Sūnus!“

Taip pirmos šios Evangelijos eilutės: „Jėzaus Kristaus, Dievo Sūnaus, Evangelijos pradžia“ (1, 1) įgyvendinamos romėnų šimtininko lūpose ir širdyse. Po to paminimos moterys: „kai Jėzus dar buvo Galilėjoje, jos jį lydėjo ir jam tarnavo“, o dabar stebi „iš tolo“.

„Jau vakarui atėjus (kadangi buvo Prisirengimas, arba šabo išvakarės), atvyko Juozapas iš Arimatėjos, garbingas teismo tarybos narys, kuris irgi laukė Dievo karalystės. Jis drąsiai nuėjo pas Pilotą ir paprašė Jėzaus kūno. Pilotas nustebo, argi jau būtų miręs? Jis pasišaukė šimtininką ir paklausė, ar Jėzus jau miręs. Patyręs tai iš šimtininko, jis atidavė Juozapui kūną.“

Pagal žydų įstatymą Juozapas pamaldžiai paguldo Jėzų į kapą, iškaltą uoloje, o moterys toliau stebi viską, kas vyksta.

Būtent jos ir tik jos, apaštalams dingus, išlaiko savo tikėjimą ir visiškai nežinodamos, kas bus toliau, susieja Mesijo gyvenimą žemėje ir Jo Prisikėlusiojo misiją.

9.1.Klausimai pasidalijimui

(visada pateikti pavyzdžių iš savo ar kitų žmonių gyvenimo)

1. Ar tam tikromis gyvenimo akimirkomis jūsų tikėjimas nebuvo subiręs dėl gyvenimo sunkumų, jausmo, kad Dievo nėra ar net kad Jis nusiteikęs priešišškai? Ar po to patyrėte išganingą prisikėlimo poveikį?
2. Ar mūsų kaip krikščionių reakcijos nėra veikiamos medijų? Kaip galėtume elgtis kitaip nei minia, akiai klausiusi lyderių ir reikalavusi nukryžiuoti Jėzų?

9.2.Pareiga prisėsti

Kaip mes galime palaikyti savo sutuoktinio (-ės) tikėjimą ištikus gyvenimo sunkumams? Kaip padedame vienas kitam atsikratyti išankstinių nuostatų ir nepajudinamų įsitikinimų?

9.3.Malda

22 psalmė

Ai, mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane palikai?
Kodėl esi toks tolimas, – toli nuo mano maldos,
nuo mano dejonės šauksmo.
Mano Dieve, šaukiuosi dieną, bet tu neatsakai,
ir naktį, bet ramybės nerandu.
Betgi tu esi Šventasis, –
tavo sostas – Izraelio šlovės giesmės!
Tavimi mūsų protėviai rėmėsi, –

jie pasitikėjo, ir tu juos gelbėjai.
Tavęs šaukėsi ir buvo išgelbėti,
tavimi pasitikėjo ir nenusivylė.
Bet aš kirminas, o ne žmogus, –
vieną išjuoktas, kitų paniekintas.
Visi, kas mane mato, iš manęs tyčiojasi
ir šaipydami kraipo galvas.
„Pasitikėjo VIEŠPAČIU, tegelbsti jį, –
tegu išvaduoja, jei juo gėrisi!“
Vis dėlto tu išvedei mane iš įsčių,
saugojai mane prie motinos krūtinės.
Tavo rūpesčiui buvau patikėtas nuo gimimo,
nuo motinos įsčių tu buvai mano Dievas.
Nesitolink nuo manęs, nes man sunku
ir nėra kas man padėtų!

Mano priešai apstoja mane lyg jaučiai,
stiprūs Bašano jaučiai apgula mane;
atveria plačiai į mane savo žiotis
lyg plėšrūs ir riaumojantys liūtai.
Esu lyg ant žemės išlietas vanduo,
visi mano kaulai išnarstyti;
lyg vaškas mano širdis, ištirpusi krūtinėje.
Gerklė man išdžiūvusi lyg molio šukė,
mano liežuvis limpa prie gomurio;
tu guldai mane į mirties dulkes.
Juk mane šunys apgula iš visų pusių,
nedorėlių gauja mane apspinta;
jie drasko man rankas ir kojas;
galiu suskaičiuoti visus savo kaulus.
Mano priešai spokso į mane ir džiaugiasi,
dalijasi tarp savęs mano drabužius
ir dėl mano apdaro kaulelius meta.

Betgi tu, VIEŠPATIE, nesitolink nuo manęs!
Mano stiprybe, skubėk man padėti!
Gelbėk mane nuo kalavijo,
mano brangią gyvastį iš šuns letenų!
Trauk mane iš liūto nasrų!
Nuo tų buivolų ragų gelbėk mane!

Tada aš skelbsiu tavo garsą broliams ir seserims,
šlovinsiu tave jų sueigose.
Jūs, pagarbiai VIEŠPATIES bijantieji,
jį šlovinkite!
Jūs, visi Jokūbo palikuonys,
garbę jam duokite!
Jūs, visi Izraelio vaikai,
prieš jį drebėkite!
Juk jis nepaniekino,

jis neatmetė vargšo maldavimo,
jis nenusuko nuo jo savo veido, –
išgirdo, kai varguolis šaukėsi.
Iš tavęs kyla mano šlovės giesmė didžiojoje sueigoje;
Ką tau pažadėjau, vykdysiu tarp tavęs pagarbiai bijančiųjų.
Vargšai valgys, kiek norės, ir bus sotūs,
šlovins VIEŠPATĮ jo ieškantieji.
Teatsigauna jų širdis amžinai!

Visi žemės pakraščiai atsimins ir gręšis į VIEŠPATĮ,
visų tautų žmonės puls prieš jį kniūbsčia.
Juk VIEŠPATS yra Valdovas, –
jis viešpatauja tautoms.
Jam iš tikrųjų žemai lenksis visi,
kurie miega žemėje,
prieš jį lenksis visi,
kurie žengia į dulkes.

Ir aš jam gyvensiu.
Mano palikuonys jam tarnaus;
apie Viešpatį bus pasakojama būsimai kartai,
jo teisūs darbai skelbiami dar negimusiai tautai.

10. AŠTUNTAS SUSITIKIMAS. „PRISIKĖLIMAS IR MISIJA“

1–8 eilutės. „Šabui praėjus, Marija Magdalietė, Marija, Jokūbo motina, ir Salomė nusipirko kvepalų, kad nuėjusios galėtų Jėzų patepti. Labai anksti, pirmąją savaitės dieną, jos ateina saulei tekant prie kapo.“

Žydams šabas labai svarbus, nes Dievas „palaimino septintąją dieną ir padarė ją šventą, nes tą dieną jis ilsėjosi po visų kūrimo darbų“ (Pr 2, 3). Šabo simbolika, poilsis po kūrimo darbų, perkeliamas į pirmąją savaitės dieną, krikščionių sekmadienį, taip norint parodyti, kad, mums per Prisikėlimą tapus naująją kūrinių, Jėzus pradeda Naująją Sandorą.

Šiame pasakojime apie Prisikėlimą neaprašomas Jėzaus išžengimas iš kapo, - taip buvo rašoma apie Lozorių, prikeltą keliems metams, bet ne iš tikrųjų prisikėlusį. Jis išeina į šviesą pašauktas Jėzaus ir pasirodo suvyniotas įkapėmis (Jn 11, 44). Čia svarbu pabrėžti ne patį fizinio reiškinių faktą, bet Velykų slėpinį, žemiško gyvenimo perėjimą į dieviško gyvenimo absoliutumą. Iš šio pasakojimo sužinome apie nuritintą akmenį, ir kad kape vietoje Jėzaus kūno sėdėjo jaunuolis, apsirengęs baltai.

„Bet jis joms tarė: „Nenusigąskite! Jūs ieškote nukryžiuotojo Jėzaus Nazarėno. Jis prisikėlė, jo čia nebėra. Štai vieta, kur jį buvo paguldę. Eikite, pasakykite jo mokiniams ir Petru: jis eina pirma jūsų į Galilėją. Tenai jį pamatysite, kaip jis yra jums sakęs.“

Šis jaunuolis įpareigoja moteris, kurias apėmęs šventas siaubas, eiti skelbti mokiniams, ypač Petru, kad Jėzus Nazarėnas, Nukryžiuotasis, nebeguli kape, bet prisikėlęs pirma jų eina į Galilėją.

Paties Morkaus rašytas tekstas (8) baigiamas tikrai stebinančiai, netgi kelia nerimą: pasirodo, moterys taip išsigando, kad drebėdamos pabėgo ir „niekam nieko nesakė“. Tiesa, kad paprastai Biblijoje, ypač šioje Evangelijoje, didelis nustebimas ir stipri pagarbi baimė padeda puikų pamatą tikėjimui, kuris po to turi augti.

Taip baigiasi ši Evangelija.

9–14 eilutės. Vėliau kitas įkvėptas rašytojas dar pridūrė teksto, viską apibendrinančio akivaizdžiai remdamasis kitais evangelistais, papildė Morkaus paliktas spragas apie Prisikėlusiojo pasirodymus. Bet šiame Velykų pasakojime jis nuolat kartoja, kad apaštalai „netikėjo“ (11, 13, 14 eil.) ir kad prisikėlęs Jėzus galiausiai jiems papriekaištuoja „už netikėjimą ir širdies kietumą“, kad nepriėmė žmonių liudijimų.

15–20 eilutės. Bet tai nėra kliūtis jų tokių, kokie yra, išsiųsti misijon „į visą pasaulį“ skelbti Gerosios Naujienos „visai kūrinių“. O nauji mokiniai:

„Mano vardu jie išvarinė demonus, kalbės naujomis kalbomis, ims plikomis rankomis gyvates ir, jei išgertų mirštamų nuodų, jiems nepakenks. Jie dės rankas ant ligonių, ir tie pasveiks.“

Tai ženklai, kurie išreiškia Dievo meilės pergalę prieš nuodėmę ir nesuskaičiuojamas blogybes, blogesnes už ligas ir nuodus.

„Baigęs jiems kalbėti, Viešpats Jėzus buvo paimtas į dangų ir atsisėdo Dievo dešinėje. O jie iškeliauvę visur skelbė žodį, Viešpačiui drauge veikiant ir jų žodžius patvirtinant ženklais, kurie juos lydėjo.“

Žengimas į Dangų – natūrali Prisikėlimo seka. Viešpats Jėzus atsisėda Dievo dešinėje. Bet ir toliau veikia drauge su savo mokiniais, kurie iškeliauja visur skelbti žodžio, jį patvirtinant ženklais, kurie juos lydėjo.

10.1. Klausimai pasidalijimui (visada pateikti pavyzdžių iš savo ar kitų žmonių gyvenimo)

1. Kuo remiasi mūsų tikėjimas Kristaus prisikėlimu?
2. Kur ir kaip mūsų krikšto tikėjimas siunčia mus į misiją?

10.2. Pareiga prisėsti

Kokia yra mūsų poros misija?

10.3. Malda

47 psalmė

Plokite iš džiaugsmo, visos tautos!
Šlovinkite Dievą džiaugsmo valiavimais!
Juk VIEŠPATS, Aukščiausiasis, šiurpą pagarbų kelia,
didis visos žemės karalius.
Tautas mums pavaldžias jis padarė,
gentis padėjo mums po kojų.
Paveldą mums jis išrinko, –
pasididžiavimą savo tautos, kurią jis myli.

Dievas žengia, lydimas džiaugsmo šauksmų,
VIEŠPATS, lydimas ragų gaudesio.
Giedokite šlovės giesmes Dievui,
giedokite šlovės giesmes!
Giedokite šlovės giesmes mūsų Karaliui,
giedokite šlovės giesmes!

Juk Dievas yra visos žemės karalius, –
giedokite jam šlovės himną!
Dievas viešpatauja visoms tautoms;
Dievas sėdi savo šventajame soste.
Tautų didžiūnai renkasi
su tauta Dievo, kurį Abraomas garbino.
Juk žemės skydai priklauso Dievui, –
jis yra didžiai iškilus.

